

El cabrit

(ALDC, VI, 1350. El cabrit)

Cabrit “petit de la cabra” (DIEC) és el mot de més extensió, seguit de l’interferit *xoto* i, amb petites àrees disperses, de *segall*.

Cabrit (s. XIII) deriva del baix llat. CAPRĪTUS, participi que indica el producte del part de la cabra (i no amb un suposat dim.), amb la var. *quebrit* 76, amb canvi de [ə] > [e] per contacte amb la palatal anterior, les metatitzades *crabit* i *crabido* 94, l’epentètica *carabit* 115 i els dim. *cabridet* 58, 62, 84, 122, 145 i *cabritet* 154, 159, 164, 170, 171, 174, 177, 179, 181, 183, 186; les formes *cabridet* i *crabido*, així com els normatius *cabrida*, *cabridar*, deriven de la fase antiga **cabrid*, amb dental sonora, mentre que *cabritet* s’ha format quan, cap al s. XIII, la [d] > [t]. *Cabrot* 22 presenta canvi de *-it* per un suf. dim. *-ot*, propi de parlars septentrionals (*peixot* ‘peix petit’). *Xoto* és pres del cast. *choto*, des dels parlars murcianomanxecs en val., i des de l’arag. mer. en els parlars tortosins; var. *xotet*, adaptada amb el suf. *-et* (< -ITTU), i que no s’ha de confondre amb *xot*, *xotet* ‘anyell’ del bal., on és mot genuí; doc. val.: *jòt* [xot] Sanelo, 1802; *joto* [xoto] Escrig, 1851; *jotèt* [xotet] Sanelo, 1802 i Escrig, 1851; per al seu origen, veg. mapa 845. *Segall* és d’origen incert, amb les var. *segai* 30, 73, 82, amb iodització, com *segaio* 39, format sobre el f. *segaia*, i el dim. *segallet* 133, 173 (veg. mapa 845).

Altres denominacions més locals es basen en:

- 1) ‘condició de cria, que encara mama’: *letxal* 170, pres del cast. *lechal*, on és der. de *leche* (< llat. vg. LACTE); *boquet* 133, dim. de *boc*, i *bocarret* 55, dim. amb l’interfix *-arr-*;
- 2) ‘segons l’edat’: *primal* 137, 139, 148, 151, 187, entre un i dos anys, der. de *prim* ‘primer’ (< PRĪMU); *terçat* 65, *ter[θ]enc* 139, *trecenc* 151, que està entre dos i tres anys, der. de *terç* (< TĒRTĪU); *quadrenyo* 151, de quatre anys, var. de *quatre*, der. de *quatre* (< QUATTŪOR);
- 3) ‘expressivitat, manera de cridar l’animal’: *bitu* 26; *xevit* 67, var. de *xivit*; *xivo* 123, manlleu al cast. *chivo*, originat, com els anteriors, en la manera de cridar el cabrit (var. *xivo recental* 160, pres del cast. *recental*, format sobre el llat. RECĒNTE ‘nou, fresc’);
- 4) ‘condició de capat’: *crestó* 104, 113, 120, 123 i *crestat* 55, 72, der. de *crestar* (< CASTRARE), el primer amb el suf. dim. *-ó* (< -ONE) i el segon, participi del verb.

En l’aspecte geogràfic, dins la general genuïnitat dels significants, notem, per la seva extensió, el val. i tort. *xoto*, amb el seu dim. *xotet*, atribuïble als adstrats murcià, manxec i aragonès.

Són mots normatius *cabrit*, *segall*, des del DG₁, 1932; *xot*, des del DIEC₁, 1995 (tot i que és resultat d’una interferència).

